

Carl XVI Gustaf: Tal vid Johan Bernadotte-jubiléet

Talare

Carl XVI Gustaf
Kung

Datum

21 augusti 2010

Plats

Järntorget, Örebro

Jag ska säga att jag verkligen har sett fram emot den här dagen, av två olika anledningar. Först därför att jag har en möjlighet att här på torget säga kära örebroare.

Jag behöver väl knappast påpeka varför vi har samlats här i dag. Att det var här, i Örebro, på just denna dag för 200 år sedan, som Sveriges riksdag valde den franske marskalken Jean Baptiste Bernadotte till svensk tronföljare och om jag förstått rätt så var det också med stort jubel. Några år senare hade vi lagt krigen bakom oss och fått den långa fred som lyckligtvis råder än i dag. Vi kunde då helhjärtat ägna oss åt att bygga upp vårt land. Detta arbete kommer under 33 år att föras av Karl Johan, först som kronprins och från 1818 som kung. Karl XIV Johan ledde arbetet på ett framgångsrikt sätt. Han var en skicklig diplomat och en god politiker.

Vad hände då i början av förrförra århundradet under tiden Karl XIV regrade? Jo freden med Ryssland 1809 var en hård fred. Det svenska riket delades i två delar och det som blev kvar av Sverige var till ytan bara två tredjedelar av det gamla Sverige. Det var en chock för svenskarna som vi har svårt att förstå i dag. Landet var också fattigt och tungt skuldsatt efter alla de här svåra krigen. När då riksdagen sammankallade i Örebro för att välja en ny tronföljare föll valet på Bernadotte, en av Napoleons framgångsrika marskalkar. Han hade som fransk guvernör i Hannover och Hamburg visa sig vara en skicklig administratör, också på det här civila området och alla dessa erfarenheter skulle bli värdefulla när han arbetade för Sverige.

Sverige deltog med framgång i slutstriderna mot Napoleon. Genom skicklig diplomati kunde Sverige redan 1814 förklara sig neutralt och sedan dess har vi tack och lov fått leva med fred. Karl Johan var en duktig ekonom och under hans ledning sanerades Sveriges dåliga finanser och värdet på den svenska valutan stabiliserades. Bland hans första viktiga åtgärder var att få ned landets

tunga utlandsskuld till noll och en stor del av skulderna betalade han med egna medel. Trots att 80 procent av befolkningen arbetade i lantbruket var Sverige tvunget att importera mat för att hålla hungern borta. Och nu gjordes stora ansträngningar för att effektivisera lantbruket. Sverige gick på, ska vi säga 10 år, från att vara tvungna att importera mat för dyra pengar till att exportera mat och befolkningen växte explosionsartat med en tredjedel under Karl XIV Johans regeringstid.

Befolkningsökningen hade en orsak och det var den minskade spädbarnsdödligheten som han förbättrade tack vare bättre hygien. Sjukhus byggdes över hela landet, skolor likaså, inte minst olika former av yrkesskolor inrättades överallt. Och kanske viktigast var lagen om folkskolan åt alla. Ett bankväsende byggdes upp, med både sparbank och affärsbank. Här kunde alltså handeln, jordbruk och den framväxande industrin låna pengar för sina investeringar. Och här kunde alla på ett säkert sätt sätta in sina besparningar som sedan fick växa med ränta. Handeln som tidigare styrts av en hämmad lagstiftning tilläts nu bli friare. Nya vägar byggdes, liksom hamnar och kanaler inte minst Göta kanal. Det var ju ett bygge som för det då fattiga Sverige var lika stort som Öresundsbron var för dagens danskar och svenskar tillsammans. De nya kommunikationerna fick stor betydelse för näringslivet tillväxt i 1800-talets Sverige.

Och motorn i allt detta var den franskfödde marskalken som Sveriges riksdag valt som tronföljare här i Örebro. Han förstod vikten av att omge sig av duktigt folk. Statsapparaten förstärktes och gjordes mer effektiv för att bättre kunna tjäna landets invånare. Året innan Bernadotte kom till Sverige hade landet fått en ny konstitution, en av de mest liberala i Europa. Kungen och riksdagen blev nu beroende av varandra för att styra landet. Riksdagen blev under kungens regeringstid allt mer aktiv och debatterna i riksdagen var ofta häftiga. Parlamentarismen tog sina första steg när riksdagen började få inflytande över kungens val av statsråd och det lokala självstyret byggdes ut med val till olika kommunala organ.

Som ni säkert förstår känner jag mig som Karl XIV Johans sonsonsonsonson, stolt över vad han och svenska folket åstadkommit under den här perioden. Och samma stolthet kan vi alla känna när vi nu gemensamt ser tillbaka på denna tid i början av 1800talet. Det blev en vändpunkt i landets utveckling som lade grunden till det moderna Sverige som vi i dag har den stora

förmånen att leva i. Vi är dem alla, med kung Karl XIV Johan i spetsen, ett stort tack skyldiga för vad han gjorde för oss och dagens svenskar. Så jag skulle vilja föreslå att vi utbringar ett fyrfaldigt leve för vår fosterland Sverige. Leve Sverige! Leve det! Hurra! Hurra! Hurra! Hurra!

Taggar

2010, 2010-tal, Kungahuset, Man, Minnestal

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/kung-carl-xvi-gustaf-tal-vid-johan-bernadotte-jubileet>